

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.376/2018/ 8.szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Csitos Eszter ügyvéd által képviselt felperesnek -a dr. Bohács Zsolt ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés létre nem jöttének megállapítása és egyéb követelés iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2018. február 27. napján kelt 7.P.22.546/2016/29. számú ítélete ellen a felperes 31. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbeezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja** az alábbiak szerint:

A felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 318 853 (háromszáztizennyolcezer-nyolcszázötvenhárom) Ft-ra felemeli, továbbá kötelezi az alperest, hogy az állami adóhatóság felhívására fizessen meg a Magyar Államnak 71 430 (hetvenegyezer-négyszázharminc) Ft eljárási illetéket.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 187 000 (száznolcvanhétezer) Ft másodfokú perköltséget, valamint az állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak 472 400 (négy százhetvenkettőezer-négyszáz) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes és az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** Finanszírozási Zrt. (a továbbiakban: alperes) 2007. január 17. napján **(kölcönszerződés száma)** számmal jelölt kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 4 077 142 Ft kölcsönt nyújtott a felperesnek a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Ford Focus típusú gépjármű vételárának a finanszírozására. Az egyedi szerződésben a felek a mértékadó devizanemet svájci frankban, a teljes hiteldíjmutatót 9,19 %-ban határozták meg. Rögzítették a havi törlesztő részletek összegét (49 206 Ft), számát (120 db), esedékességének időpontját és az összes törlesztő részlet összegét (5 904 720 Ft). A kamat- és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és kamatváltozás II.) elszámolási módjaként az ún. havi fix konstrukcióban állapodtak meg. A felperes a szerződésben rögzített nyilatkozatával kijelentette, hogy az egyedi szerződésben és az annak hátoldalán lévő, az alperes hitelezési tevékenységre vonatkozó **(üzletszabályzat száma)** számú üzletszabályzatában (a továbbiakban: Üsz.) foglaltakat megismerte, megértette, és azokat a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el. Az Üsz. egyebek között az alábbi - a jelen jogvita elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza.

- I.7. „Havi fix konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és kamatváltozás II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyamesemény”.
- I.16.a): „...A futamidő első 36 hónapját követően a kamat 2 %-kal csökken.”
- I.17.: „Mértékadó devizanem: Az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”
- I.18.c.: „Mértékadó kamatláb: Amennyiben a mértékadó devizanem egyéb, úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanem 3 havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megjelölt oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (3 havi LONDON InterBank Offered Rate-LIBOR)”
- I.22.: „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam”
- I.23.: „Rendkívüli árfolyam esemény: Rendkívüli árfolyam eseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által fogantatott rendkívüli intézkedés (pl. intervenció sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.”
- I.24.: „Mértékadó árfolyam: A mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejött napján.”
- I. 25.: „Kamatváltozás:
 - a) Kamatváltozás I.: A mértékadó kamatláb pénzügyi piacon bekövetkezett % értékének változása függvényében, a hátralévő törlesztő részletek összegét érintő kamatkülönbözet.
 - b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): A mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:
 Kamatváltozás II. = $\text{fizetési kötelezettség} \times ((\text{fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam} / \text{mértékadó árfolyam}) - 1)$.
- I. 27.: „Teljes hiteldíj mutató (THM): A THM a különböző ajánlatok összehasonlítására, az ügyfél megfelelő tájékoztatására szolgál. Számítása során a pénzügyi intézménynek a hitellel kapcsolatos - kamaton túli egyéb - költségeket is be kell számítani, ezért az ügylet tényleges terheit mutatja százalékos formában. A THM számításának képletét a 41/1997. (III. 05.) Korm. r. tartalmazza. A teljes hiteldíj mutató az egyedi kölcsönszerződés létrejöttkor meghatározott hitelminősítési díjat, valamint kamatot foglalja magában annak figyelembevételével, hogy a Felek a kölcsön folyósítás időpontjának a tervezett átadás dátumát megelőző 15. naptári napot tekintik. Deviza alapú kölcsön esetén a törlesztő részletet forintban, a szerződéskötést megelőző 10 napnál nem régebbi árfolyamon vannak figyelembe véve”.
- V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem” nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkori intervenció sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és a Euró keresztárfolyamának változása.”
- XI. 1.: „Havi fix konstrukcióra vonatkozó rendelkezések: A kölcsönszerződés futamideje a Felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik, a Kamatváltozás I. és II. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig.”
- XI. 2.: „...A Kamatváltozás I. miatti kamatkülönbözetet a Kölcsönbevevő a havi törlesztő részletekben fizeti meg úgy, hogy a havi törlesztő részletek összegének mértéke nem változik. A kamatkülönbözet a tőketörlesztés terhére kerül elszámolásra, melynek arányában a szerződés futamideje módosul. Kamatváltozás I. tényét, továbbá a mértékadó kamatláb új hatályos

referenciaértékét a Hitelező Hirdetményben teszi közzé. Az egyedi kölcsönszerződés megváltozott futamidejéről és törlesztő részleteiről a Hitelező a Kölcsönbevevő írásban értesíti."

- XI. 3. a.): „A kamatváltozás II. teljes összegét a Hitelező az utolsó törlesztő részlet esedékessége napján számítja ki (elszámolás időpontja)."

- XI. 3. b.): „A Hitelező jogosult a Kölcsönbevevőt terhelő felszámított kamatváltozás II-re attól az időponttól kezdve, hogy a Hitelezőt megilleti, az elszámolás időpontjáig terjedő időszakra a kalkulációs kamatlábnak megfelelő mértékű kamatot felszámítani azzal, hogy köteles a Hitelezőt terhelő felszámított kamatváltozás II. összegével annak felszámításakor a Kölcsönbevevő felé fennálló kamatváltozás II. követelését csökkenteni."

- XI.3. c.): „A kamatváltozás II-t - felszámított kamatváltozással kapcsolatos elszámolás időpontjában a Kölcsönbevevőt terhelő kamatváltozás II-re és annak kamataira vonatkozóan a Hitelező a kalkulációs kamatláb alkalmazása mellett - a Kölcsönbevevő havi részletekben fizeti meg oly módon, hogy a fizetendő részletek nem haladják meg a mértékadó törlesztő részlet összegét, valamint az első részlet esedékessége az utolsó törlesztő részlet esedékességét követő 30. nap."

- XI.4.: „Rendkívüli árfolyam esemény bekövetkezte esetén a Hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztő részletekre jutó kamatváltozás II-t, a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni."

A felek a kölcsön visszafizetésének biztosítására opciós jogot alapítottak a kölcsönből vásárolt gépjárműre, az opciós jog biztosítékként a gépjármű törzskönyve az alperes birtokába került.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti elszámolást elkészítette, abban az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét 8,79 %-ban határozta meg, az elszámolás felülvizsgálnak minősül.

A felek szerződése az alperes felmondásával 2016. augusztus 17. napján megszűnt.

A felperes többször módosított keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződés nem jött létre a szerződés lényeges tartalmi elemeiben (deviza alapú elszámolás, a kölcsön összege, kamat) való megállapodás hiányában. Másodlagosan a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapítottan annak határozathozatalig történő hatályossá nyilvánításával kérte az alperest 1 725 289 Ft megfizetésére kötelezni (15. sorszám). Kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvének a kiadására. A szerződés érvénytelenségét a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c), d) és e) pontjában írt tartalmi elemek hiányára alapította. Hivatkozott arra, hogy a kölcsön összegét a szerződés devizában nem tünteti fel, a THM nem valós, annak számításánál ugyanis nem vehetők figyelembe a biztosítási és egyéb díjak, azokat a szerződés sem tünteti fel, nem tartalmazza a szerződés az ügyleti kamatot, továbbá a szerződéssel kapcsolatos összes költséget (kezelési költség, egyéb költség, árfolyam-különbözet, biztosítás díja), nem határozza meg a hiteldíj megváltoztatásának a feltételeit, a törlesztő részlet pontos összegét. Ez utóbbi kapcsán előadta, a törlesztő részletek száma és összegének kimutatása csak később postai úton került a részére megküldésre, az alperes által megküldött csekkeken szereplő törlesztő részletek összege azonban ettől eltérő volt. Sérelmezte, hogy az árfolyamkockázatról tájékoztatást nem kapott, állította, tisztességtelen az Üsz. V.6. pontjában írt feltétel, ez pedig álláspontja szerint a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségét eredményezi.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a felek a szerződés minden lényeges tartalmi elemében megállapodtak. Nem tette vitássá, hogy az ügyleti kamat éves százalékos értékét a szerződés nem tartalmazza, e tekintetben azonban kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását 8,79 % ügyleti kamat figyelembevételével. Vitatta a további érvénytelenségi okok fennálltát. Hangsúlyozta, a felek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, az egyedi szerződés és az Üsz. rendelkezései alapján a felperes felismerhette az ügylet árfolyamkockázatát, továbbá azt, hogy az árfolyam változásából eredő fizetési kötelezettséget viselnie kell. Elutasítani kérte a törzskönyv kiadására vonatkozó keresetet is.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a felek között 2007. január 17-én létrejött kölcsönszerződés érvénytelen azon okból, hogy a szerződésben az ügyleti kamat nem került feltüntetésre. Ezt az érvénytelenségi okot kiküszöbölte akként, hogy a szerződést érvényessé nyilvánította az ügyleti kamat 8,79 %-ban történő meghatározásával. Kötelezte az alperest a perrel érintett gépjármű törzskönyvének a kiadására, az ezt meghaladó keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 295 060 Ft eljárási illeték, valamint az alperes részére 40 000 Ft perköltség megfizetésére. Határozatának indoklásában megállapította, a kölcsönszerződés létrejöttéhez nélkülözhetetlen az ellenszolgáltatás meghatározása, amelynek bankkölcsönszerződés esetén tartalmaznia kell a folyósított kölcsön kamatát is. Rámutatott, a felek ügyleti kamatban való megállapodása megállapítható, hiszen a szerződésben meghatározott fizetendő ellenszolgáltatás mértéke meghaladja a kölcsön összegét. Kiemelte, az a körülmény, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke a szerződésben nem került feltüntetésre, a szerződés érvénytelenségét eredményezi a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján, ezt az érvénytelenségi okot ugyanakkor kiküszöbölhetőnek ítélte az induló ügyleti kamatláb meghatározásával. Rámutatott, az alperes a DH2 tv. szerinti törvényi elszámolást elkészítette, abban az induló kamatlábat 8,79 %-ban tüntette fel, s miután a felperes az elszámolást nem vitatta, az felülvizsgálnak minősül, és így a továbbiakban sem vitatható. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy a törvényi elszámolásban szereplő kamatmérték figyelembevételével maguk a felek orvosolták a szerződés hibáját, így e kamatmértékkel a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította. Megállapította, a felek által kötött kölcsönszerződés deviza alapú, amelynek lényege, hogy a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Az Üsz. V.6. pontját a szerződés deviza alapúságát kifejezésre juttató szerződési feltételnek tekintette, amely az árfolyamkockázatra vonatkozóan világos és egyértelmű tájékoztatást tartalmaz, ezért tisztességtelensége nem állapítható meg, következésképp alaptalan az árfolyamváltozás figyelmen kívül hagyására vonatkozó kereseti hivatkozás.

Részletesen kifejtett indokai alapján helyt adott a felperes törzskönyv kiadására vonatkozó keresetének.

A per tárgyának értékét a felperes által követelt, valamint az alperes által nyilvántartott tartozás összegében, a törzskönyv kiadása kapcsán pedig a meg nem határozható perértékű perekben irányadó illetékalap figyelembe vételével határozta meg összesen 5 551 658 Ft-ban. A peres felek pervesztességének, pernyertességének arányát a felperesre kedvezőtlenebbül 10-90 %-ban állapította meg, és ennek alapulvételével határozott a perköltség és az eljárási illeték viseléséről.

A felperes - kiegészített fellebbezésében - elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a kölcsönszerződés létre nem jöttének, másodlagosan a szerződés érvénytelenségére alapítottan - annak a határozathozatalig történő hatályossá nyilvánításával - annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződésből eredően az alperessel szemben fennálló tartozásának összege 102 289 Ft.

Kifejtett érvelése szerint nincs eljárásjogi akadálya annak, hogy a szerződés létre nem jötte körében megállapítási keresetet terjesszen elő, mert annak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (a

továbbiakban: Pp.) 123. §-ában írt jogszabályi feltételei fennállnak: jogvédte érdeke fűződik ugyanis a megállapításhoz, hiszen annak célja az, hogy az alperes az akarati hiányban szenvedő szerződés alapján ne követelhesen tőle olyan szolgáltatást, amelyért valós ellenszolgáltatást nem nyújtott, teljesítés pedig jogviszony hiányában nem kérhető. Utalt arra, nem létező szerződés esetén a felek közötti elszámolás a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint lehetséges.

Változatlan álláspontja szerint a felek akarata nem irányult deviza alapú szerződés megkötésére, hiszen a szerződés mindkét fél szolgáltatási kötelezettségét forintban határozza meg, az általános szerződési kikötésnek minősülő „mértékadó devizanem: CHF” kitétel, valamint azok az üzletszabályzati rendelkezések pedig, amelyek az alperesi álláspont szerint a szerződés deviza alapúságát alátámasztják, ellentétesek az egyedi szerződés rendelkezéseivel, erre tekintettel a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 205/C. §-a alapján az egyedi szerződés rendelkezései váltak a szerződés részévé, vagyis a felek között forintkölcson jött létre, miután viszont erre az alperes szerződési akarata nem terjedt ki, a felek között a kölcsönösszeg tekintetében megállapodás nem jött létre.

Érvelése szerint abból, hogy a törlesztő részletek összege meghaladja a kölcsön összegét, nem következik a felek ügyleti kamatban való megállapodása, és nem állapítható meg a kamat konkrét összege sem. Miután a szerződés a kamatot sem összegszerűen, sem százalékos mértékben nem tartalmazza, ezen lényeges elemében való megállapodás hiánya miatt a szerződés létre nem jöttnek minősül. Változatlan álláspontja szerint a szerződésben rejlő kockázatokról tájékoztatást nem kapott, az Üsz. V.6. pontja nem minősül kockázatfeltárásnak. Az Üsz. ezen rendelkezése nem világos és nem érthető, ezért érvénytelen. Álláspontjának alátámasztásaként az Európai Unió Bíróságának C-126/13. számú döntésére hivatkozott.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság ítélete nem tartalmaz indokolást a Hpt. 213. § (1) bekezdésének a) - e) pontjára alapított kereset elutasítását illetően. Megítélése szerint a Kúria e körben hozott 1/2016. PJE számú jogegységi határozata ellentétes az EUB C-126/17. számú döntésével. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a kölcsön összege devizában nem számítható ki, mivel nem tudható a szerződéskötés időpontjában a folyósítás időpontja, másrészt pedig nem teljesült az a követelmény, hogy a fogyasztó pontosan át tudja látni a szerződésben rögzített forintösszeg alapján azt a költséget, amelyet az alperes követelésként jelenleg is nyilván tart. Véleménye szerint a törlesztő részletek összege sem számítható ki, hiszen a szerződés ugyan tartalmazza a törlesztő részletek forintban kifejezett összegét, azt azonban az alperes növelte egyéb terhekkel (árfolyamváltozás illetve egyéb költségek). Hangsúlyozta, az Európai Unió Bíróságának C-186/16. és C-126/17. számú döntései alapján a feleknek egyedileg meg kell állapodniuk abban is, hogy a törlesztő részletek hogyan, és milyen okból változhatnak, az ilyen megállapodás hiányában a szerződés nem felel meg a Kúria 2/2012. (XII. 10.) PK véleménye 6. pontjában foglaltaknak sem.

Változatlanul fenntartotta a THM nem megfelelő meghatározásával kapcsolatban kifejtett álláspontját.

Vitatta, hogy az ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya miatti érvénytelenségi ok orvosolható. Megítélése szerint a szerződés érvényessé nyilvánítása a jogszabály céljával ellentétes, másrészt az érvénytelenségi ok azért sem küszöbölhető ki, mert a kamat nem számítható ki. Érvelése szerint a 2014. évi XL. tv. (DH2 tv.) szerinti elszámolás csak a 2014. évi XXXVIII. tv. (DH1 tv.) 3-4. §-ában írt okokból vitatható, és a felülvizsgált elszámolás is csak az ott megjelölt kérdésekben minősül ítélt dolognak. Eltérő álláspont elfoglalása esetén a bíróságnak a pert meg kellett volna szüntetnie. Kiemelte, a felek ráutaló magatartása a pénzügyi intézménnyel kötött szerződés vizsgálata során nem vehető figyelembe, nincs továbbá olyan magatartás a részéről, amiből arra lehetne következtetni, hogy 8,79 %-os kamatban állapodtak meg az alperessel. Utalt arra, hogy az ajánlat elnevezésű okirat 7,86 %-os, az elszámolás pedig 4,88 % kamatot tartalmaz. A szerződés érvényessé nyilvánításának akadályát jelentette megítélése szerint az is, hogy az alperes

erre nézve nem terjesztett elő viszontkeresetet. Annak alátámasztásaként, hogy a kamat nem pótolható, hivatkozott a C-154/15. számú EUB döntésre.

Fenntartotta az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányára alapított érvénytelenséggel kapcsolatos álláspontját is. Hozzátette, az Üsz. I.23. pontja 25 %-ot nevesít rendkívüli árfolyameseményként, amelyet az átlagos fogyasztó mint kockázatának felső határát értékelt, így az e feletti kockázatviselést érvénytelennek kell tekinteni. Hangsúlyozta, a perben meghallgatott és a szerződéskötéskor közreműködő tanúk igazolják, hogy a kockázatról nem kapott semmilyen tájékoztatást.

Vitatta a pervesztesség-pernyertesség elsőfokú bíróság által megállapított arányát. Megítélése szerint annak nincs jelentősége, hogy az általa felhozott érvénytelenségi indokokból a bíróság mennyit talált alaposnak, a pernyertességet az alapján kell a bíróságnak meghatározni, hogy a kereseti kérelemnek helyt adott, vagy sem. Utalt továbbá arra, hogy az érvénytelenség körében nem érvényesül maradéktalanul a kérelemhez kötöttség elve, ezért nem róható a terhére, hogy a bíróság saját döntési jogkörében nem az általa kért jogkövetkezményt alkalmazta. Hangsúlyozta továbbá, hogy az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest a törzskönyv kiadására is. Kérte, hogy a fellebbezésben írtak alapján döntsön az ítélet tábla a felek pernyertességéről.

A másodfokú eljárásban előterjesztett előkészítő iratában álláspontjának alátámasztásaként hivatkozott az EUB C-51/17. számú határozatára.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte az elsőfokú eljárásban előadott indokainak fenntartása mellett.

A fellebbezés **alaptalan.**

I.

A felperes elsődleges kereseti és fellebbezési kérelme egyaránt a kölcsönszerződés létre nem jöttének a megállapítására irányult. Az elsőfokú bíróság érdemben foglalt állást az e körben előadottak megalapozatlanságát illetően. Lényeges azonban, hogy a megállapítási kereset előterjesztésére csak akkor kerülhet sor, ha annak eljárásjogi feltételei fennállnak. A Pp. 123. §-a szerint megállapításnak akkor van helye, ha a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása szükséges és a felperes a jogviszony természeténél fogva, vagy a kötelezettség lejártának hiányában, vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet. A jogszabályi feltételek konjunktívak, bármelyik hiánya kizárja a megállapítási kereset előterjesztésének a lehetőségét. Téves a felperesnek az az érvelése, hogy szerződéses jogviszony hiányában teljesítés nem követelhető. A következetes bírói gyakorlat szerint ugyanis ha valamely lényeges feltételben való megállapodás hiányában a szerződés nem tekinthető létrejöttnek, de a felek részéről történt teljesítés, a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint kell elszámolni (BH1996. 163., BH2001. 168.), és ennek megfelelően az a fél, akinek rovására a másik fél vagyoni előnyhöz jutott, az 1959-es Ptk. 361. § (1) bekezdése alapján követelheti az előny visszatérítését, azaz előterjeszthet marasztalási (teljesítés iránti) keresetet. Mindemellett teljesítés követelésére nem kizárólag kontraktuális, hanem egyéb (deliktuális kárfelelősségi, dologi jogi, öröklési stb.) jogviszony keretében is sor kerülhet. A rendelkezésre álló adatok alapján az nem állapítható meg, hogy a felperes kérhet-e teljesítést, a már hivatkozott jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerinti elszámolást ugyanis nem készítette el. Egyértelműen megállapítható azonban az, hogy a megállapítási kereset további feltétele, a felperes jogainak alperessel szembeni megóvásának szükségessége hiányzik. A felperes ugyanis az alperes vele szembeni igényérvényesítése esetén

védekezőként hivatkozhat a szerződés létre nem jöttére, a keresettel szemben védekezőként felhozható igény pedig nem érvényesíthető önálló megállapítási keresetként (BDT2009. 21432/I.). Mindennek azonban azért nincs jelentősége, mert ha a perben ez iránt kétség merül fel, a bíróságnak először - akár hivatalból is - a szerződés létrejöttéről vagy létre nem jöttéről kell állást foglalnia (2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 6.a. pontjához fűzött indokolás), amely kötelezettség a másodfokú bíróságot is terheli, ezért az ítéletábra a felperes e körben tett előadását érdemben vizsgálta.

Arra helytállóan utalt a felperes, hogy a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges [1959-es Ptk. 205. § (2) bekezdés]. Téves viszont az az álláspontja, miszerint a perbeli szerződés azért nem tekinthető létrejöttnek, mivel nem állapodtak meg az alperessel a lényeges feltételekben, így a kölcsön összegében, a kamatban és a deviza alapú elszámolásban. Visszterhes szerződés esetén mindenképpen lényeges tartalmi elem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. A kölcsönszerződésnél - az 1959-es Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint - a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti visszafizetése. Ennek megfelelően a kölcsönszerződés létrejöttéhez a feleknek meg kell állapodniuk egyrészt a hitelező által folyósítandó kölcsön összegében, másrészt az adós visszafizetési kötelezettségében. A perbeli szerződés ennek a követelménynek megfelel: az egyedi szerződés rögzíti az alperes által forintban folyósítandó kölcsön összegét, tartalmazza továbbá a felperes visszafizetési kötelezettségét, azaz a kölcsön nyilvántartási (mértékadó) devizanemét (CHF), a felperes által forintban teljesítendő törlesztő részletek számát és összegét, továbbá, hogy ez utóbbiak miként módosulnak a nyilvántartási devizanem pénzüpi kamata mint referencia kamat (CHF LIBOR kamata) és a forinthez viszonyított árfolyama futamidő alatti változásának a függvényében. Kétségtelen, hogy ezeket a lényeges feltételeket részben az alperes által meghatározott, az Üsz.-ben rögzített általános szerződési feltételek tartalmazzák, ez azonban a szerződés létrejöttét nem érinti. Ha ugyanis valamely szerződés - miként a perbeli szerződés is - általános szerződési feltételek alkalmazásával jön létre, az 1959-es Ptk. 205. § (1) bekezdése és a 205/B. § (1) bekezdése alapján a szerződés egyedileg megtárgyalt kikötései és az általános szerződési feltételek együttesen alkotják a szerződést (BDT2014. 3107).

A másodfokú eljárásban az már nem volt vitatott, hogy az Üsz. a szerződés részévé vált, a deviza alapú elszámolásban való megállapodás hiányát a felperes arra alapította, hogy a szerződés egyedileg megtárgyalt rendelkezései ellentétesek az üzletszabályzat és az egyedi szerződés - általa általános szerződési feltételnek tekintett - árfolyamkockázat viselésének kötelezettségét megalapozó feltételeivel. A felperes állításával szemben azonban az ún. egyedi szerződésnek a szerződés deviza alapúságát megalapozó feltételeit („mértékadó devizanem CHF”, „havi fix konstrukció”) a felek egyedileg megtárgyalták, hiszen ezekre nézve maga a felperes tett az alperesnek szerződési ajánlatot a finanszírozási kérelem II. elnevezésű okiratban, jelentésüket pedig az Üsz. fogalom-meghatározásokat rögzítő általános szerződési feltételei töltik ki tartalommal. Az egyedileg megtárgyalt feltételek alapján a felek abban állapodtak meg, hogy a felperes részére forintban folyósított kölcsön alapján keletkezett tartozás CHF devizanemben kerül nyilvánításra, amelyre figyelemmel a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának változása módosítja a felperes által forintban teljesítendő törlesztő részletek egyedi szerződésben megjelölt összegét, s ennek az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség módosulásának az elszámolása a havi fix konstrukció szabályai szerint történik. Az üzletszabályzatban rögzített általános szerződési feltételek a fenti tartalmú megállapodással ellentétes rendelkezést nem tartalmaznak, az Üsz. felperes fizetési kötelezettségeit érintő kikötései az egyedi szerződésben használt egyes fogalmak meghatározásán túl a deviza alapú elszámolás és a felek által választott havi fix konstrukció szabályait részletezik.

Alaptalan a felperesnek az az állítása, hogy a felek akarata nem irányult deviza alapú szerződés megkötésére. A szerződési jogban ugyanis az 1959-es Ptk. 207. § (1) bekezdéséből következően az ún. nyilatkozati elv az irányadó, így a szerződés létrejötte és tartalma szempontjából alapvetően nem a szerződő fél tényleges akaratának van meghatározó jelentősége, hanem annak, hogy milyen tartalmú akaratot juttat kifejezésre illetve nyilvánít ki, mi az az akarat, amit a másik féllel közöl és ami ilyenformán a másik fél által felismerhető. A perbeli esetben a felek a szerződési akaratukat írásban kinyilvánították, illetve közölték a másik féllel: a felperes a szerződési ajánlatát tartalmazó „finanszírozási kérelmek” alpereshez történő benyújtásával, az alperes pedig azzal, hogy e kérelmek alapján elkészítette a szerződés írásba foglalt tervezetét. Miután a szerződés tervezetét tartalmazó okiratot mindkét fél aláírta, ezzel kinyilvánította, hogy az abban rögzített tartalommal szerződést köt a másik féllel, ami egyben azt is jelenti, hogy a felek kifejezték a perbeli kölcsönszerződés megkötésére vonatkozó kölcsönös és egybehangzó akaratukat. Ebből a szempontból közömbös, hogy az írásban rögzített szerződési tartalom megfelel-e a felperes tényleges akaratának vagy vélekedésének, azzal ugyanis, hogy az okiratot aláírta, az alperes mint szerződő partnere felé az okiratban írtakkal egyező tartalmú szerződési akaratot juttatott kifejezésre. Mindennek következtében az alperes és a felperes jogviszonyát az írásba foglalt szerződés tartalma határozza meg, jogvitájuk annak alapján bírálendő el, az írásba foglalt szerződési feltételek szerint pedig az alperes által forintban folyósított kölcsönt a felperes svájci frank alapú elszámolás szerint köteles visszafizetni az alperesnek.

Téves a felperesnek az az érvelése is, miszerint az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének hiánya miatt nem tekinthető létrejöttnek a perbeli szerződés. Tény, hogy bankkölcsönszerződés esetén az adós kamat fizetésére köteles (1959-es Ptk. 523. § (2) bekezdés), így az adós által teljesítendő ellenszolgáltatást úgy kell meghatározni, hogy az az ügyleti kamatot is tartalmazza. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a szerződésben feltétlenül rögzíteni kell az ügyleti kamatláb megjelölését. Jelen esetben tény - ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította - hogy a felperes által fizetendő ellenszolgáltatás szerződésben meghatározott induló mértéke, azaz a törlesztő részletek összege meghaladja a kölcsön összegét, ez pedig igazolja az ügyleti kamatban való megállapodást. Mindezt nem érinti, hogy a törlesztő részletek a tőkén és kamaton felül esetlegesen az adós részéről teljesítendő egyéb fizetési kötelezettséget is tartalmaznak.

Nem ért egyet az ítéletábrla a felperesnek azzal az álláspontjával sem, hogy a szerződés azért nem jött létre, mert devizában nincs feltüntetve a szerződés tárgya. Egyrészt ugyanis ez a kérdés a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjára alapított érvénytelenség körében vizsgálendő, másrészt a deviza alapú elszámolásban való megállapodáshoz kapcsolható. A felperes álláspontjától eltérően a deviza alapú konstrukcióban történő elszámolás kérdésében is megállapítható a felek közötti konszenzus létrejötte. Ezt juttatja kifejezésre a perbeli szerződésben a mértékadó devizanemnek a forinttól eltérő devizanemben, CHF-ben történő meghatározása, a havi fix konstrukcióban történő elszámolásra vonatkozó megállapodás, valamint az Üsz. I.17., I.22., I.23., I.24., I.25.b. és V.6. pontjának valamint XI. fejezetének tényállásban ismertetett tartalmú rendelkezései.

II.

Azt megalapozottan kifogásolta a felperes, hogy az elsőfokú bíróság nem adta indokát, miért tekintette alaptalannak a kölcsönszerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), d) és e) pontjára alapított érvénytelenségével kapcsolatos keresetet. Az megállapítható, hogy e kereseti hivatkozásokat az elsőfokú bíróság elbírálta, hiszen ítéletének tényállásában ismertetette a felperes által megjelölt

érvénytelenségi okok körében a Hpt. előzőekben írt rendelkezéseit, és határozatának rendelkezéséből kitűnően az ügyleti kamat éves százalékos értéke meghatározása hiányára alapított érvénytelenséget illetve a törzskönyv kiadása iránti kérelmet meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Az ítélet az elutasítás indokát nem tartalmazza, miután azonban ezek az indokok a rendelkezésre álló adatok alapján megállapíthatók, az indokolási kötelezettség elmulasztása miatt a Kúria 1/2014. (VI. 30.) PK vélemény 1. pontjában foglaltakra figyelemmel nem indokolt az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezése, ezért az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét e körben is érdemben felülbíráltta az alábbiak szerint.

A Hpt. szerződéskötéskor hatályos 213. § (1) bekezdése szerint semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza

a) a szerződés tárgyát,

b) az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb - esetleges - költségek meghatározását és összegét, vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést,

d) azon feltételeknek, illetőleg körülményeknek a részletes meghatározását, amelyek esetében a hiteldíj megváltoztatható, vagy ha ez nem lehetséges, az erről szóló tájékoztatást,

e) a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat,

Hpt. 213. § (1) bekezdés a), e) pont

A felperes a szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjára alapított érvénytelensége kapcsán a kölcsönösszeg és a törlesztő részletek CHF-ben történő meghatározásának a hiányát kifogásolta.

A peres felek szerződése - a fentiekben írtak szerint - deviza alapú kölcsönszerződés, amelynek lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és törlesztésére pedig forintban került sor, azaz az ún. kirovó és lerovó pénznem eltér egymástól, a kirovó pénznem deviza, a lerovó pedig forint. A felek a szerződés megkötésekor a kölcsönösszeg meghatározása során két módot választhatnak: vagy az érintett devizanemben jelölik meg pontosan, összegszerűen a kölcsön összegét (ebben az esetben a folyósítás időpontjában irányadó árfolyamtól függ, hogy ténylegesen milyen forint összeg kerül az adós részére átadásra), vagy azt a forintösszeget jelölik meg, amelynek a folyósítás időpontja szerinti árfolyamon az adott devizanemre átszámított összege az adós kirovó pénznemben meghatározott tartozása. Mindkét mód alkalmas a kirótt tartozás egyértelmű meghatározására (6/2013. Polgári jogegységi határozat III/1. pont).

A felperes álláspontjától eltérően tehát nem szükséges, hogy maga a kölcsönadott, folyósított összeg, illetve a törlesztések összege devizában meghatározva tételesen szerepeljenek a szerződésben, hanem az is elégséges, ha azok a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatók. Ezzel egyezően foglalt állást a Kúria az 1/2016. Polgári jogegységi határozatában, amelynek 1. pontja rögzíti: a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja által előírt követelményeknek, ha az írásba foglalt szerződés - ide értve az annak szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével. Jelen esetben az egyedi szerződés egyértelműen rögzíti a kirovó pénznemet (CHF), a lerovó pénznemben, azaz forintban folyósítandó kölcsön összegét, az üzletszabályzat I.22. pontja alapján pedig pontosan kiszámítható volt ennek a kirovó pénznemben,

azaz CHF-ben meghatározható összege a folyósítás időpontjában, ezáltal a felperes svájci frankban megjelenő tartozása.

Lényeges emellett, hogy a perbeli szerződés a kölcsön összegének a kirovó és a lerovó pénznem közötti átszámítása során kétnemű (vételi és eladási) árfolyam alkalmazását írta elő, a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 tv.) viszont megdönthetetlen törvényi vélelmet állított fel a különemű devizaárfolyamok egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződési feltételkénti kikötésének és alkalmazásának a tisztességtelensége mellett, kimondva azok semmisségét. A törvény 3. § (2) bekezdése pedig úgy rendelkezett, hogy a semmisségük folytán „kihulló rendelkezések” helyébe mind a folyósítás, mind a törlesztés tekintetében a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép a 3. § (3) bekezdésében meghatározott - jelen ügyben nem irányadó - kivételekkel. Mindebből következően a perbeli szerződés tartalmát a forintban meghatározott kölcsönösszeg CHF-re történő átszámítása során alkalmazandó árfolyam tekintetében a DH1 törvény 3. § (1) és (2) bekezdése ex tunc, azaz a szerződéskötés időpontjára visszamenő hatállyal módosította, amely módosított tartalom alapján a kölcsön CHF-re átszámított összege egyértelműen kiszámítható (a kölcsön összege szorozva a CHF folyósítás napján érvényes MNB hivatalos árfolyamával). Ez irányadó a törlesztőrészletek tekintetében is (1/2016. PJE 2. pont).

Minderre figyelemmel bár nem számszerűen, de a szerződés rendelkezései alapján kiszámítható módon meghatározásra került a kölcsön és a törlesztő részletek összege devizában is, így a szerződés megfelel a Hpt. szerződéskötéskor hatályos 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában előírt követelménynek, hiszen tartalmazza a szerződés tárgyát (a kölcsön összegét), a törlesztő részletek számát, összegét, és a törlesztési időpontokat is.

Itt utal az ítélet arra, a felperes álláspontjától eltérően a Kúria 1/2016. PJE határozatában foglaltak megfelelnek az Európai Unió Bírósága (EUB) előzetes döntéshozatali eljárásban hozott C-126/17. számú határozatában kifejtetteknek. Ez a határozat ugyanis a kölcsön összegét, azaz a szerződés tárgyát illetően a fogyasztóval kötött kölcsönszerződésben foglalt feltételeket akkor tekinti világosnak és érthetőnek és ennek megfelelően tisztességesnek, ha a szerződés minden olyan információt átláthatóan tartalmaz, ami szükséges ahhoz, hogy a fogyasztó a lerovó pénznemben (forintban) meghatározott kölcsönösszeg devizára, azaz kirovó pénznemre (svájci frankra) történő átszámítását el tudja végezni. A hivatkozott előzetes döntéshozatali eljárásban született állásfoglalás szerint tehát nem szükséges a kölcsön összegének devizában történő meghatározása a szerződésben, elegendő azt forintban kifejezni, amely feltételnek a perbeli kölcsönszerződés megfelel.

A felperes álláspontjával szemben sem a C-186/16., sem pedig a C-126-/17. számú EUB döntés nem tartalmaz olyan megállapítást, amely szerint az adós fizetési kötelezettségének változására vonatkozó feltételeket egyedileg megtárgyalt feltételeknek kellene rögzíteniük.

A felperes hivatkozott arra, hogy a törlesztő részletek nem számíthatók ki, mert az alperes a szerződésben forintban rögzített törlesztő részletet különböző terhekkel növelte. Ez azonban nem érinti a szerződés érvényességét. Az előzőekben írtak szerint a szerződés alapján a felperes fizetési kötelezettségét a svájci frank LIBOR kamata, illetve az árfolyamváltozás módosította, ez azonban a törlesztő részletek összegét nem módosította. A felek ugyanis az ún. havi fix konstrukcióban állapodtak meg, amelynek lényege, hogy a futamidő alatt a törlesztő részlet változatlan, a referencia kamat és az árfolyamváltozásából eredő fizetési kötelezettség elszámolása a futamidő végén történik (Üsz. I.7.). A Kúria a Gfv.VII.30.112/2015/5. számú közérdekű perben hozott ítéletével

tisztességtelennek minősítette a perbeli üzletszabályzat XI.4. pontját, amely lehetővé tette a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezése esetén az árfolyamváltozás futamidő lejártát megelőző kiterhelését, ezért ha az alperes a futamidő lejártát megelőzően a szerződésben forintban rögzített törlesztő részlet összegét módosította, az a szerződésszegés körében értékelendő. A felperes viszont ilyen tartalmú keresetet nem terjesztett elő.

Megjegyzi az ítéletábra, hogy a fellebbezésben hivatkozott 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontja azokat az elveket határozza meg, amelyeknek a pénzügyi intézmény számára egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító kikötésnek meg kell felelnie. E feltételek rögzítését azonban nem a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja, hanem a d) pontja követeli meg.

Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pont

A felperes a szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontján alapuló semmisségét arra alapította, hogy a szerződésben feltüntetett éves százalékos kifejezett teljes hiteldíjmutató nem valós a kamat és az egyéb költségek szerződésben való megjelölésének hiánya miatt, továbbá amiatt, hogy az alperes annak számítása során figyelembe vette az árfolyamrést, amelynek alkalmazása tisztességtelen. A teljes hiteldíjmutató feltüntetésének célja, hogy az ügyfelek az egyes pénzügyi szolgáltatók ajánlatait összehasonlítva dönthessenek, és a számukra legkedvezőbbet választhassák ki. Ha a teljes hiteldíjmutató nem az ügylet tényleges terheit mutatja, az nem a szerződés semmisségét eredményezi, hanem akarati hibára hivatkozással a szerződés megtámadására adhat alapot (1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdés). A felperes azonban erre alapítottnak a szerződést nem támadta meg. Megjegyzi az ítéletábra, a THM árfolyamrész figyelembevételével meghatározott értéke magasabb az árfolyamrész alkalmazására vonatkozó kikötések, mint tisztességtelen szerződési feltételek figyelmen kívül hagyásával meghatározható „helyes” THM értékhez képest, így ez utóbbi szerint a felperes fizetési terhei kisebbek a szerződésben rögzített THM szerintinél, következésképpen a felperes szerződési akaratát a THM esetleges téves megjelölése nem befolyásolhatta.

Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pont

A felperes fellebbezése ezen érvénytelenségi okra nem tér ki, tekintve azonban, hogy az elsőfokú bíróság ítélete az erre alapított kereset elutasításának sem tartalmazza az indokát, az ítéletábra azt az alábbiak szerint pótolja.

A szerződés rendelkezései közül - a Fővárosi Ítéletábra közérdekű perben hozott 6.Pf.21.410/2014/12 számú jogerős ítélete szerint - az Üsz. IV.5. pontja minősíthető olyan kikötésnek, amelyik az alperes számára egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosít. Az erga omnes hatályú ítélet megállapította a szerződési feltétel tisztességtelenségét, ennek azonban a perbeli jogvita eldöntése szempontjából nincs jelentősége, tekintettel arra, hogy a kereset elbírálása nem tette szükségessé a peres felek közötti elszámolás elvégzését, s így annak vizsgálatát sem, hogy az alperes az Üsz. IV.5. pontja alapján terhelt-e ki díjakat vagy költségeket a felperesre, ha igen, jogszerűen számította-e fel azokat.

III.

A perben nem volt vitatott, hogy a szerződés az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiányában érvénytelen a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján.

A felperes alaptalanul kifogásolta a fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság az érvénytelenségi okot kiküszöbölte, és a szerződést érvényessé nyilvánította. Az ítéletábra az elsőfokú ítélet e körben kifejtett indokaival mindenben egyetért, azt megismételni nem kívánja, csupán visszautal arra. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemeli az alábbiakat.

A kérelemhez kötöttség Pp. 3. § (2) bekezdésében és 215. §-ában rögzített szabályából következően ha az érvénytelenségi perben a felek egyike sem kéri az 1959-es Ptk. 237. §-ában foglalt jogkövetkezmények alkalmazását, arról a bíróság nem dönthet [1/2005. (VI. 15.) PK vélemény]. Ugyanakkor a kérelemhez kötöttség elve nem érvényesül maradéktalanul az érvénytelenségi perekben, mert az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kérelem tartalma a bíróságot nem köti. A bíróság csak annyiban van korlátozva, hogy nem választhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik [2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5.a. pont]. A perben a felperes az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményeként a hatályossá nyilvánítást jelölte meg. Miután azonban a kérelemhez kötöttség a fentiekben írtak szerint az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményét illetően nem érvényesül, a keresettől eltérő jogkövetkezmény levonása érdekében a felperes álláspontjától eltérően nem volt szükség az alperes részéről viszontkereset előterjesztésére, eltérő jogkövetkezmény alkalmazását ellenkérelemben is kérhette. A bíróságnak a jogkövetkezmények közötti választás során az összes körülményt mérlegelve kell döntenie az adott esetben szóba jöhető és leginkább célravezető jogkövetkezmény alkalmazása mellett, döntése során nem részesítheti előnyben sem az egyik, sem a másik fél érdekeit az ellenérdekű fél érdekeivel szemben. Az 1959-es Ptk. 237. §-a az érvénytelenség jogkövetkezményei körében egyenértékű lehetőségnek tekinti az eredeti állapot helyreállítását és a szerződés érvényessé nyilvánítását, és csak ezek alkalmazhatatlansága esetén kerülhet sor a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítására [1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pont]. Jelen esetben - a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése szerint - az eredeti állapot helyreállítása kizárt, az 1959-es Ptk. 237. §-a, az 1/2010. PK vélemény 5. pontja és a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 4. pontja értelmében prioritást élvező érvényessé nyilvánításnak viszont nincs akadálya. Annak megítélésénél ugyanis, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető-e, azt kell vizsgálni, van-e mód az érvénytelenség okozta érdeksérelem elhárítására. A perbeli esetben a kölcsönszerződés érvénytelensége egyetlen okból, az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének a hiánya miatt állapítható meg. E hiányosság a felperesnek tényleges érdeksérelemet nem okozott, hiszen a szerződés konkrét összegben megjelölte az általa fizetendő havi törlesztések összegét, az ezen felüli fizetési kötelezettségét pedig az induló ügyleti kamat mértéke nem érintette. A tényleges felperesi érdeksérelem hiányára utal, hogy a kamatláb megjelölését a felperes sem tarthatta lényegesnek, hiszen ellenkező esetben nyilván kérte volna annak szerződésben való rögzítését, azt azonban maga sem állította, hogy lett volna ilyen igénye. Ennek megfelelően az ítéletábra osztja az elsőfokú bíróság álláspontját, nevezetesen, hogy az induló ügyleti kamatláb meghatározásával, mint az érvénytelenséget eredményező hiányosság pótlásával a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Utal ezzel összefüggésben az ítéletábra arra, hogy a Kúria a perbelivel megegyező tartalmú szerződési feltételeket úgy ítélte meg, hogy azok alapján az induló ügyleti kamatláb kiszámítható, és a kapott eredménynek megfelelő kamatmértékkel a szerződés érvényessé nyilvánítható (Gfv.VII.30.150/2016/10.). Az alperes ezt a számítást a perbeli szerződés adatai alapján elvégezte, azt csatolta a periratokhoz, annak matematikai helyességét a felperes nem vitatta. Az e körben felhozott észrevételeit illetően az ítéletábra rámutat az alábbiakra. Az előzőekben írtak szerint az ügyleti kamat mértéke a referencia kamat, azaz a svájci frank Üsz. I.18.1.c. pontja szerinti LIBOR kamatához igazodóan változott, amely a szerződéskötést követően csökkent. Ugyancsak csökkent az induló ügyleti kamatláb a futamidő első 36 hónapját követően 2 %-kal az Üsz. I.16.a) pontja alapján. Ez a magyarázata annak, hogy a 2015. április 28. napján kelt elszámoló levél a DH törvényeken alapuló szerződésmódosulás előtti kamatmértéket az induló ügyleti kamatnál lényegesen alacsonyabb összegben, 4,88 %-ban tünteti fel. Tény, hogy a Finanszírozási kérelem II. elnevezésű dokumentum szintén eltérő kamatértéket jelöl (7,86 %), az azonban a felperes ajánlatának tekintendő, az írásba foglalt kölcsönszerződés viszont a felek között ettől eltérő

tartalommal jött létre, amelynek alapján az ügyleti kamat az elsőfokú bíróság ítéletében írtak szerint határozható meg.

A fentiekén túl - az elsőfokú bíróság álláspontjával megegyezően - az ítélet tábla is meghatározó jelentőséget tulajdonított annak, hogy a DH2 tv. alapján elvégzett törvényi elszámolás során az alperes által meghatározott - a perben általa csatolt, az Üsz. IV.4. pontján alapuló számítás szerint meghatározott értékkel a kerekítésből adódó lényegtelen eltéréssel megegyező - induló kamatmértéket a felperes nem vitatta, s ilyenformán azt - a DH2 tv. 18. § (5) bekezdésében írtakra is figyelemmel - ráutaló magatartással elfogadottnak kell tekinteni.

A felperes állításával szemben a C-154/15. számú EUB döntés nem tartalmaz olyan megállapítást, amely szerint az ügyleti kamat pótlásával a szerződés érvénytelensége nem küszöbölhető ki. Az Európai Unió Bírósága a hivatkozott előzetes döntéshozatali eljárásban azt vizsgálta, hogy a szerződési feltételek semmisségének azok tisztességtelen jellege miatti megállapításához fűződő jogkövetkezmények korlátozhatók-e, összeegyeztethető-e a 93/13. EGK irányelv 6. cikk 1. pontjában írtakkal a szerződési feltétel semmisségéhez fűződő joghatásnak a megállapítást követő időszakra való korlátozása.

A szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontján alapuló semmisségével összefüggésben a felperes csak általánosságban hivatkozott a költségek feltüntetésének hiányára, mint érvénytelenségi okra, de ez a hivatkozása is alaptalan. A költségek és a díjak ugyanis a bankközi kölcsönszerződésnek csak eshetőleges elemei, a szerződésben való feltüntetésük csak akkor kötelező, ha azok fizetésében a felek megállapodnak. A megállapodást nemcsak az egyedi szerződés, hanem általános szerződési feltételek - jelen esetben az Üsz. és az alperes hirdetménye - is tartalmazhatják. Az Üsz. V.7. pontja szerint a kölcsönbevevő köteles a hitelező székhelyén és fióktelephelyén kifüggesztett hirdetmény szerinti költségeket - azok felmerülése esetén - a hitelezőnek megtéríteni. Mivel a költségek, díjak az általános szerződési feltételnek minősülő hirdetményben is meghatározhatók, az ily módon való feltüntetésük megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában írtaknak.

Az árfolyam-különbözet nem költség, ezért a jogszabályi előírás annak feltüntetésére nem vonatkozik.

A felperes utalt a biztosítási díj, mint költség szerződésben való feltüntetésének a hiányára is. Az ítélet táblájának más perekből (Pf.II.20.377/2018/6.) szerzett hivatalos tudomása van arról, hogy az alperes az ún. integrált casco biztosítás díját oly módon hárítja át az adósra, hogy azt a teljes futamidőre egyenlő részletekben elosztva a törlesztő részletben (kamatban) érvényesíti, vagyis az nem jelenik meg olyan önálló költségként, amelyet a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján a szerződésben külön fel kellene tüntetni.

IV.

A felperes alaptalanul hivatkozott arra is, hogy a svájci frank forinthez viszonyított árfolyamának változásából eredő fizetési kötelezettség nem terheli. Ezt az álláspontját egyrészt arra alapította, hogy nem kapott az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében előírt kockázatfeltáró nyilatkozat hiányában, másrészt mivel érvénytelen az Üsz. V.6. pontja.

Az előzőekben írtak szerint a perbeli kölcsönszerződés deviza alapú jogügylet, amelynek lényege, hogy a felek a hitelező és az adós kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kierővő pénznem), és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (lerővő pénznem).

E szerződéstípusnál az adós viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig csökkenését eredményezi (6/2013. PJE határozat 1. pont).

A perbeli üzletszabályzat felperes által támadott V.6. pontjában rögzített feltétel a deviza alapú szerződés lényegéhez kapcsolódó - az árfolyamváltozásból eredő - kockázat felperes általi vállalását jelenti, következésképpen a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek tisztességtelensége az 1959-es Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdése értelmében nem vizsgálható, és a 2009. május 22. napjától hatályos (5) bekezdés szerint is csak akkor állapítható meg, ha az - a szerződés egyéb rendelkezéseit is figyelembe véve - nem világos, nem érthető. A 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. fent hivatkozott rendelkezésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének a rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatteltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészekre gyakorolt hatását. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázatteltáró nyilatkozat nem készült. Ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére - alapítottan nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve, ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A következetes bírói gyakorlat szerint a más jogágak (pénzügyi, közigazgatási jogi) kötelező szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy pedig a törvény értelmezéséből, az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály - egyéb más jogági szankciók mellett - a szerződés érvényességét nem kívánja megengedni (BDT2006. 1450, BDT2009. 2004). A pénzügyi jog körébe tartozó Hpt. hivatkozott rendelkezése azonban a kockázatteltáró nyilatkozat elmaradásához nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét.

Mindebből következően az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázatteltáró nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban ez nem állapítható meg. A kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja szerint a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Emellett a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem CHF” kitétele is félreérthetetlenül

jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztőrészletek összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat I.17., I.23., I.24., és I.25.b. pontjainak együttes értelmezése eredményeként pedig egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I.17. pont), a mértékadó árfolyam (I.24. pont), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (I.25.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

Lényeges továbbá, hogy az egyedi szerződésben rögzítésre került, miszerint a felperes a kamat- és az árfolyamváltozás elszámolási módjaként az ún. fix deviza konstrukciót választotta. A választás ténye feltételezi, hogy a felperes tisztában volt azzal, mit jelent a fix deviza konstrukció, ha pedig ezt ismerte, azt is tudnia kellett, hogy a forint esetleges gyengülése miatt az ügylet milyen kockázatokat hordoz magában, s hogy az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettségét az üzletszabályzat I.7. pontja és a XI. fejezetének rendelkezései szerint a futamidő letelte után köteles teljesíteni.

Az ítéletábra jelentőséget tulajdonított a fentiekén túl annak is, hogy a felperes 2007. január 12-én, azaz 5 nappal a szerződés aláírása előtt megtette szerződési ajánlatát az alperesnek a „Finanszírozási kérelem I., II. és III.” megjelölésű nyomtatványok kitöltése útján. Mindhárom okiraton szerepel, hogy azok deviza alapú szerződéshez készültek, a „Finanszírozási kérelem II.” megjelölésű okirat ezen felül tartalmazza azt is, hogy a felperes ajánlata szerint a mértékadó devizanem CHF, az elszámolás módja havi fix konstrukció, rögzíti emellett a Ft/CHF aktuális átszámítási árfolyamát. Kétségtelen, hogy a „Finanszírozási kérelem” nyomtatványokat az alperes szerkesztette, nyilvánvalóan ő töltötte ki azon a mértékadó devizanem CHF megjelölést, és az aktuális árfolyam összegét, ha azonban a felperes az átlagosan tájékozott és körültekintő fogyasztótól elvárható figyelemmel jár el, és a szerződés megkötését megelőzően áttanulmányozza az érintett okiratokat, fel kellett ismernie, hogy deviza alapú elszámolásra tesz szerződési ajánlatot. Módjában állt továbbá, hogy mérlegelje ennek a konstrukciónak az előnyeit és kockázatát, és ezek alapján döntsön, aláírja-e, azaz megkötí-e a szerződést az ajánlatában, és az alperes által elkészített szerződési tervezetnek megfelelő tartalommal. A felperes személyes meghallgatása során tett előadásából kitűnően a szerződés deviza alapúságával illetve az árfolyamkockázattal összefüggésben kérdése nem merült fel, az üzletszabályzatot felületesen „futotta át”. Ugyanakkor a fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889), tanulmányozza a szerződést annak aláírását megelőzően, szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást

kérjen (Kúria 6/2013. PJE). Ha ezt a felperes megtette volna, úgy tudomást szerezhetett az ügylet árfolyamkockázatáról.

A felperes a fellebbezésében arra hivatkozott, hogy a meghallgatott tanúk vallomása alapján nem bizonyított az árfolyamkockázatról való tájékoztatás megtörténte. Annyiban helytálló a felperes érvelése, a meghallgatott tanúk vallomása alapján a szóbeli tájékoztatás megtörténte nem állapítható meg kétséget kizáróan. Nincs azonban olyan jogszabályi előírás, amely a szerződés rendelkezéseiben foglaltakon túl a szóbeli tájékoztatást is előírná. Lényeges emellett, hogy azt maga a felperes sem állította, hogy az alperestől olyan tájékoztatást kapott, miszerint az ügyletnek nincs árfolyamkockázata, vagy hogy az őt nem, vagy csak korlátozott mértékig terheli. A felperesnek az az előadása, amely szerint olyan tartalmú tájékoztatást kapott, hogy a törlesztő részlet összege nem fog változni, a havi fix deviza konstrukcióra vonatkozó szerződési rendelkezéseknek megfelelő tájékoztatás.

Az elsőfokú bíróság tehát a Kúria 2/2014. és a 6/2013. számú jogegységi határozataiban adott iránymutatások helyes alkalmazásával jutott arra a következtetésre, hogy a szerződés rendelkezései alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázat kizárólag őt terheli, és annak nincs felső határa. Ennek megfelelően alaptalanul hivatkozott a felperes az Üsz. árfolyamváltozásból eredő kockázatok viselésének kölcsönbevevő általi vállalására vonatkozó V.6. pont tisztességtelenségére is.

Megjegyzni az ítéletábrla, önmagában az Üsz. V.6. pontjában rögzített feltétel érvénytelensége az egyedi szerződés és az Üsz. egyéb rendelkezéseire figyelemmel nem eredményezné a felperesnek az árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség alól történő mentesülését.

Az Üsz. I.23. pontjának téves értelmezéséből ered az a felperesi álláspont, miszerint az árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség 25 % mértékig terheli.

Nem értelmezhető az árfolyamkockázat viselési kötelezettséget érintően a felperesnek a C-126/17. számú EUB döntésre történő hivatkozása, ugyanis e határozatában a bíróság a szerződés tárgyának meghatározása kérdésében foglalt állást.

A 93/13. EGK tanácsi irányelvnek az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítéletében adott értelmezése alapján sem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a perbeli kölcsönszerződés árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó kikötései tisztességtelenek. Az ítélet e kérdést érintő rendelkezése (a 3. kérdésre adott válasz) szerint a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételekre vonatkozó tájékoztatás megfelelőségének vizsgálati szempontjait illetően - lényegében megismételve C-186/16 számú ügyben kifejtetteket - a Bíróság kiemelte, annak érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó fel tudja ismerni, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés megkötésével bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, mivel a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, és ez a pénzügyi kötelezettségeire kiható, akár jelentős mértékű gazdasági következménnyel is járhat a számára. Lényegében az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálati szempontjait illetően az EUB ítélet nem tartalmaz olyan új szempontokat, amelyeket a vonatkozó joggyakorlatában (C-26/13., C-186/16.) az EUB már ne fejtett volna ki, és amelyeket a Kúria már ne vett volna figyelembe a 6/2013 és a 2/2014 számú Polgári jogegységi határozataiban. A nemzeti fizetőeszköz leértékelődésének lehetőségéről való tájékoztatást és ennek a fogyasztó fizetési kötelezettségeire

gyakorolt hatását tekintve ugyanakkor az ítélet tábla utal az Üsz. „rendkívüli árfolyamesemény” fogalmát meghatározó I.23. pontjára, amely arról tájékoztatja a fogyasztót, hogy a forint árfolyama szélsőséges mértékben (25 %-ot is meghaladóan) megnövekedhet, ami az árfolyamváltozás fix konstrukció szabályai szerinti elszámolása esetén is lehetőséget ad az alperesnek az árfolyamkülönbség futamidő alatti kiszámlázására (Üsz. XI.4.) E szerződési feltételek alapján az észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó fel tudta mérni az ügylet árfolyamkockázatát, a forint svájci frankhoz viszonyított súlyos leértékelődése futamidő alatti bekövetkezésének lehetőségét, és az esetleges leértékelődés fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatását, következésképpen az EUB ítéletében meghatározott szempontok szerint értékelve sem minősíthetők tisztességtelennek a szerződés árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos kikötései.

V.

Alapítványul kifogásolta a felperes az elsőfokú bíróság pervesztesség-pernyertesség arányát illetően elfoglalt álláspontját is. A jelen perben a pervesztesség-pernyertesség aránya objektív adatokon alapuló matematikai számítással nem határozható meg. Egyetért az ítélet tábla az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy a felperes túlnyomórészt pervesztés lett, hiszen alaptalannak bizonyult a szerződés létre nem jöttére való hivatkozása. Emellett a felperesi állásponttól eltérően nem volt figyelmen kívül hagyható az sem, hogy a felperes a szerződés érvénytelenségét több érvénytelenségi okra alapította, amelyek közül kizárólag a kamat feltüntetésének hiánya miatti érvénytelenségre való hivatkozása bizonyult megalapozottnak. Arra helytállóan hivatkozott, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményét illetően a bíróság a keresetéhez nem volt kötve, ez azonban nem jelenti azt, hogy a pervesztesség-pernyertesség arányának meghatározása szempontjából figyelmen kívül marad, hogy sikertelenül perelt az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményét illetően is. Tény ugyanakkor, hogy a törzskönyv kiadására irányuló kereseti kérelem megalapozottnak bizonyult. Mindezen körülmények helytálló mérlegelésével határozta meg az elsőfokú bíróság a pervesztesség-pernyertesség arányát, annak felülmérlegelésére az ítélet tábla nem látott lehetőséget.

Észlelte ugyanakkor az ítélet tábla, hogy az elsőfokú bíróság tévesen határozta meg a per tárgyának az értékét. A felperes a szerződés létre nem jöttére alapított keresete kapcsán az elsőfokú eljárásban is csupán megállapítási keresetet terjesztett elő, amely kereset tekintetében a per tárgyának értéke a szerződésben kikötött szolgáltatásért járó ellenszolgáltatás értéke (5/2013. PJE határozat 2.a. pont). Ennek megfelelően a per tárgyának értéke a szerződés létre nem jöttéhez kapcsolódóan 5 904 720 Ft, továbbá a törzskönyv kiadására irányuló kereset kapcsán a meg nem határozható perértékre figyelemmel 600 000 Ft, azaz összesen 6 504 720 Ft. Ez utóbbi kereset vonatkozásában az alperes köteles pervesztességére tekintettel megfizetni 36 000 Ft illetéket, valamint a kölcsönszerződést érintő kereset kapcsán számított 354 300 Ft illeték 10 %-át (35 430 Ft), összesen 71 430 Ft-ot, míg a felperest terhelő elsőfokú eljárási illeték összege 318 853 Ft). Ennek megfelelően az ítélet tábla a felek által fizetendő eljárási illeték összegét a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján felemelte.

A kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét - nem fellebbezett rendelkezését nem érintve - részben megváltoztatta, egyebekben helyben hagyta a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

A felperes fellebbezése teljes egészében eredménytelennek bizonyult, ezért az 5 904 720 Ft fellebbezési perértékhez igazodóan kötelezte az ítélet tábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes jogi képviselőjével felmerült - a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján kis kerekítéssel megállapított 187 000 Ft ügyvédi munkadíjból álló - másodfokú per költségeinek, és az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74. § (3) bekezdése alapján

alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. §-a alapján a feljegyzett fellebbezési eljárási illetéknek a megfizetésére.

S z e g e d , 2018. október 17.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
táblabíró